

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio II. De pactis tum illicitis & ufurarijs, quæ contractui mutui adjunct nequeunt, tum licitis, quæ apponi possunt absque ufura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

ab hac voluntate solventis usuras, aut permixtione usurarij, abstrahatur, dubium adhuc manet, utrum dominium usurarum acquirat usurarius, quod in utramque partem probabiliter disputatur. Ita ut communior quidem sententia nullum usurum talium per se dominium concedat usurario, cum sine titulo justo, qualis hic nullus apparet, non transferantur dominia; alij tamen probabiliter doceant, acquirere quidem dominium rerum per usuram acceptatum usurarium, sed inefficax & revocabile, ita ut obligatus sit ad restituendum, quidquid per usuram accepit, cum penes solventem usuras absoluta quidem voluntas sit, eas usurario solvendi, prout ex pacto, & conventionem debentur, voluntas tamen hæc sit aliquo modo involuntaria, & consequenter talis solvens usuras se habeat, sicuti se habet ex gravi metu promissa solvens, quorum quidem dominium in promissarium, sed revocabile & inefficax transfertur.

De alijs rebus, quas per usuras sibi comparavit usurarius, emendo v. g. agros ex pecuniâ per usuram acceptâ &c. si queratur, an dominium illarum rerum sibi acquirat usurarius. primò si per pecuniâ ex usuris acceptam, negotiando v. g. illâ, aut eâ ludendo &c. sibi aliquid acquisiit, dominium rei taliter acquisitæ habet, ita ut non teneatur eam restituere, aut mutuatario, aut cuiquam alij, cum iusto pretio eam sibi comparaverit, quamvis pecuniâ ex usuris acceptâ tenentur mutuatario restituere, tanquam iniquè acquisitam.

☉

SECTIO II.

De pactis tum illicitis & usurarijs, qua contractui mutui adijci nequeunt, tum licitis, quæ apponi possunt absque usura.

§. I.

De pactis, ob quæ contractui mutui adjecta, is effectus usurarum.

IN genere dici potest, quod per omnia pactum, seu conventionem, per quam præter sortem, præciè vi mutui. propter id, quod mutuo intrinsecum & proprium est, lucrum exigitur, seu gravamen, ac onus quæcumque imponitur, sive nova obligatio ex iustitia, ad quam aliàs non tenebatur, addatur contractus mutui usurarius, cum in iure cogatur, quidquid in mutui contractu præ sortem exigitur, quæ sortis si habetur, contractum debitum ad æqualem tem compensatur, & extinguuntur. In specie tamen

Usurarium est primò aliquid præ sortem accipere, pro obligatione non repetendi ante certum tempus pecuniæ mutuo concessam ad certum tempus, & de eo pacisci: hæc enim obligatio non repetendi mutuum ante tempus ad quod concessum est, est intrinseca & libere voluntatis mutui, ut ne transeat in precarium, & ne videatur frustra mutuisse, & quæ gratis in tali mutuo extenditur libertas, turpissima avaritiæ & iniustitiæ maculetur.

Secundò usurarium est, si ille cui mutuum concedo, mutuatarius scilicet, ex pacto obligetur ad vicissim postea mutuum

am dandum mutuanti, quia in tali casu onus aliquod pretio æstimabile imponitur à mutuante mutuatario, quod est supra sortem; quoddam tamen pro mutuo dato in præsentem exigas vicissim à mutuatario mutuum, ut v. g. si pecunias velit hinc & nunc à te mutuas habere, vicissim ille frumentum vel vinum tibi mutuo concedat, usurarium non est, quia potes merito beneficium petere ab eo, cui beneficium præstas, modò non sit speciale onus, & nihil supra sortem exigatur; sic potes etiam pro obligatione mutuandi pecunias in te suscepta, obligare alterum ad mutuum tibi dandum frumentum si petas, cum in tali casu, par utrinque servatur obligatio, penes te quidem ad dandas pecunias, penes alterum verò ad dandum frumentum, & nihil oneris pro mutuo dato imponatur aut accipiatur.

Tertio usurarium est, mutuare cum pacto, ut mutuatarius mutuanti beneficium aliquod, aut officium publicum conferat, aut obtineat, quia supra sortem exigitur in tali casu aliquid, tanquam justitiæ debitum; si enim propter mutuum concessum benevolentiam tantum alterius & gratitudinem expectes, absque pacto obligante nulla usura committitur, cum in tali casu nulla justitiæ obligatio interveniat, qua supra sortem solvi quid debeat.

Quarto usurarium est, mutuare cum pacto, ut mutuatarius condonet injuriam ipsi à mutuante, vel alio huic conjuncto illatam, quia imponitur onus, quasi ex justitiæ debitum, quod in sortem non computatur, aut computari solet, & exigitur pro mutuo, aliquid pre-

tio æstimabile supra sortem, remissio scilicet juris, quod habet injuriæ affectus ad compensationem & pœnam petendam.

Quinto usurarium est, mutuum dare cum pacto, ut mutuatarius obligatus sit ad fidejuben- dum pro mutuante, ob onus scilicet novum, quod est supra sortem nisi fidejussio non tam ut precium mutui exigatur, quam ut conditio, sine qua nolit quis mutuare. Plures casus videri possunt, in quibus usura committitur apud Theologos.

§. II.

An mutans aliquid ultra sortem, seu rem mutuo datam exigere possit ratione damni emergentis?

R affirmativè: neque enim teneor cum meo damno alteri mutuo dare, cujus ego ad damnum meum aver- tendum indigus sum, ita ut mutuatarius, si fortassis in mora fuit solvendi mutui, quod potuisset solvere, ac mutans interea damnum in rebus suis passus fuit, quod præcavere potuisset, nisi morosus mutuatarius moram traxisset in solvendo, teneatur ad omne damnum tale reparandum, cum in tali casu nullum lucrum supra sortem accipiat mutans, aut ad onus aliquod obliget mutuatari- um, ad quod ex naturæ jure non est obligatus, sed damni sui præcisè reparationem querat, & accipiat.

Ut autem sit obligatio, aut possit in pactum deduci obligatio damni reparandi, requiritur primò, ut mutuum sit causa damni, si enim aliunde mutans habeat, unde possit damnum sibi inmi-

Fff ff 3

nens

uens præcavere, nihil à mutuatario ratione damni peti, aut accipi potest, quasi debitum ex iustitia. Secundò debet mutuans mutuatarium præmonere de damno emergente, quia fortassis nollet cum tali onere accipere mutuum. Tertio requiritur, ut damnum, si quod eveniat ante tempus solutioni præfixum, sit deductum in pactum, saltem sub generali clausula, solvendi aliquid supra sortem; aliàs sibi imputare debet mutuans, quòd non melius damno suo caverit, nisi coactus fortasse ad mutuandum fuerit, quo in casu interesse damni emergentis exigere potest, etiam si nihil de eo conventum sit.

§. III.

An & quomodo in mutuo aliquid liceat, & sine usura exigi, vel accipi possit ultra sortem, ratione lucris cessantis?

SI lucro suo privatur mutuans, eò quòd pecuniam v. g. quam ad lucrum faciendum destinaverat, in toto à dare debuerit ali, aut lucrum perierit mutuant, eò quòd mutuatarius in culpabili mora solvendi fuerit, tenebitur ratione lucris cessantis mutuatarius satisfactionem facere, etiam ultra sortem dando aliquid juxta prudentis arbitrium, neque ulla in tali casu usura committitur, etiam si nihil de lucro cessante reparando in pactum deductum fuerit, cum lucro suo injustè in tali casu à mutuatario privetur mutuans. Quòd si tamen sponte mutuum dederit v. g. pecuniam ad lucrum faciendum destina-

tam, potest de lucro cessante pacisci, cum mutuario, mutuant, & tenebitur ille ex pacto ad lucrum cessante reparandum, si quòd cessavit mutuant ante solutionis tempus elapsum, & quòd in pactum deductum est, supra sortem solvendo aliquid, absque altero periculo pro ratione pacti, in quòd mutuatarius cum mutuant convenisset, quia enim in tali casu supra sortem solvitur aliquid præcisè ratione mutui, sed ratione lucris cessantis, quòd in gratiam illius, cui mutuum datum est, sibi mutuant. Bene tamen observandum est primo, ut lucris cessantis fieri possit pactum, & haberi ratio, non tantum in spe remota debere esse lucrum cessans pecunie scilicet talis, quæ hic & nunc mutuo datur, impendendæ fortassis ad lucrum faciendum, si aliqua daretur hujus occasio, (cum lucris adeo incerti nulla sit habenda ratio) sed quòd pecunia talis jam distinetur ad lucrum faciendum, vel negotiationem v. g. neque aliunde haberi potest hoc lucrum, si pecunia talis mutuo datur.

Observandum est secundo, ut non plus exigatur ratione lucris cessantis, quàm spectatis omnibus circumstantiis, & expensis faciendis, (spei lucris, quòd hic & nunc cessat, valet, nisi mala tantum indeterminate lucris cessantis compensationem in pactum deducere. Tertio denique observandum, quòd interesse lucris cessantis non debeat distim, & anticipatò à mutuatario exigi, sed tempus solvendi mutui expectari, ne preliata, in tali casu anticipatæ solutionis, committatur usura.

§. IV.

An ratione periculi, cui mutuum exponitur, licite possit aliquid supra sortem exigi?

Si periculum sit, ne res mutuata pereat, eò quòd vel per maria transferenda sit, vel per vias & itinera periculosa &c. & propterea mutuans aliquid supra sortem exigit, cum contractus usurarius non est, cum in tali casu non tam vi mutui supra sortem accipiatur aliquid, sed propter assecurationem, quam præstat mutuans mutuatario, periculum alienum, rei scilicet mutuatæ, & in dominio mutuatarii jam existentis, perdendæ, in se suscipiens, sicuti enim sine usura potest rei alienæ periculum in se suscipere, & propterea ab eo, in cujus gratiam tale periculum subit, accipere aliquid, cum assecratio talis rei alienæ sit pretio æstimabilis, sic potest etiam pecuniæ v. g. mutui alteri datæ, & in dominium illius translata, assecurationem ex pacto pro pretio aliquo in se suscipere, sine usuræ periculo (quamvis ex sententia probabili juxta c. *Naviganti* 19. & ult. h. t. contractus talis assecurationis, in foro externo Ecclesiastico, præsumitur usurarius, factus scilicet ad palliandam usuram supra sortem ex mutuo accipiendi aliquid, nisi post longum jam mutuatæ pecuniæ tempus, talis assecurationis contractus primum superveniat, quo in casu nulla usura in tali assecuratione præsumi posset.) si tamen periculum sit perdendi mutui non ratione rei mutuatæ taliter periculose transferendæ, sed quòd mutuatarius sit in periculo inopiæ,

fraudulentus, & non usque ad eò bonæ fidei debitor, ut merito timere possit mutuans, sortis etiam in tali casu perdendæ periculum sibi imminere, aut certe non sine multis incommodis & expensis acquirendæ, potest pro periculo sortis, aliquid per pactum assecurationis exigere ultra sortem sine usura, modò non cogatur ad hoc mutuatarius, sed ad invitationem quidem mutuantis, liberè tamen & sua sponte pactum tale ineat, cum enim periculum in tali casu in se suscipere sit pretio æstimabile, consequenter nulla injuria fit, pretium in tali casu pro periculo assecurationis accipere.

§. V.

An in mutuo licitum sit pactum, ut mutuatarius, si tempore statuto non solverit mutuum, seneatur certam penam solvere ultra sortem?

R affirmative, neque ullam in tali pœna statuendam, aut solvendam intervenit usuram (quia pœna talis ultra sortem non solvitur vi mutui, sed ob moram & culpam non soluti mutui) si tamen debitor sit in mora notabili, & culpabili, aut tempus ita breve solvendi mutui præfigatur, ut possibile non videatur, intra hoc solutionem à mutuatario expediri posse (quo in utroque casu, in fraudem videtur apposita talis pœna ad palliandum lucrum usurarium) & quod pœnæ loco exigitur, sit moderatum & culpæ proportionatum.

✽(o)✽

§. VI.

§. VI.

An pactum adjectum mutuo, ut res mutuata restituatur, in eadem mensura. Et bonitate, etiamsi pretium ejus creverit, sit usurarium?

QUa in re certum est primò, si tempore dati mutui æquè dubium sit, an tempore solutionis pretium, seu valor rei mutuatae major aut minor sit futurus, licitum esse pactum tale, & nullam usuram continere, quia in tali casu æqualis est utriusque contrahentis conditio, tam quoad lucrum, quàm quoad periculum, per accidens & casu fortuito eveniens, quale pactum tamen licitum non esset, si augendi pretij moralis habeatur certitudo. Secundo certum est, licitum etiam esse tale pactum, si mutuans rem illam, quam hinc & nunc mutuam dat, in tempus illud servaturus fuisset, quo tempore majus illius pretium est, cum ex charitate, quàm mutuam hinc & nunc dat, non debeat suarum rerum pati damnum. Tertio certum videtur, si probabiliter prævideatur, rem hinc & nunc mutuò datam minus valituram tempore solutionis, quòd possit mutuans ad præcavendum sibi damnum pacisci cum mutuuario, sine usura, de restitutione faciendâ mutui, in ea qualitate v. g. in qua nunc accepit, ut viginti sibi scaphas frumenti v. g. reddat, cui hinc & nunc decem scaphas mutuas dedit, si tempore solutionis hujus faciendâ viginti scapharum pretium adæquent decem scapharum mutuò datarum, quia in tali casu non petitur aliud, quàm pretium æquale illi, quòd mutuò

dedit, ergo nihil supra sortem, et nullius usurae periculum est (& contra istus hic potius innotinatus dicitur est, do, ut des: quàm mutui contractus modò ad tale pactum secum incertum non cogat mutuarium mutuaria. Quòd dicendum videtur, si tempore mutuò datae, nihil conventum sit, & scienda solutione mutui secundum mutui currentem, aut tempore solutionis futurum valorem, neque quòdquam de augendo, vel minuendo pretij periculum sit, rectè præsumi intentionem contrahentium fuisse, ut juxta conditionem mutui, res mutuata reddatur in eadem specie, mensurâ ac bonitate, si pretium creverit, si non creverit, prout mutuò data fuit, ut supponi videtur in *L. Vinum 22. ff. de rebus creditis*. Videtur de hac re Civilista, quòd forum pereternum, & quòd forum ecclesiasticum Theologi, cum nulla juris capitula de re hac agant.

SECTIO III.

De usuris, qua committuntur in venditione, & emptione, & an contractus censetur sit usurarius.

§. I.

An sit usura rem pluris justo pretio vendere ob dilatam pretij solutionem, & vicissim rem minoris emere, quam valet, quia presentis pecunie emitur?

Rem pluris vendere, quàm valet, & quòd differatur solutio pretij, & non